

clas ohlson

Bolagsstyrningsrapport 2009/10

Utdrag ur årsredovisning 2009/10

Bolagsstyrning

Styrningen av Clas Ohlson utgår från svensk lagstiftning, främst aktiebolagslagen, noteringsavtalet med Nasdaq OMX Stockholm och Svensk kod för bolagsstyrning. Vidare följer styrningen bolagsordningen, interna instruktioner och policys samt rekommendationer som utges av relevanta organisationer. Rapporteringen om bolagsstyrning har upprättats i enlighet med koden.

Svensk kod för bolagsstyrning

Svensk kod för bolagsstyrning tillämpas för alla bolag som är noterade på Nasdaq OMX Stockholm. Syftet är att förbättra bolagsstyrningen i börsnoterade bolag och främja förtroendet för företagen både hos allmänheten och kapitalmarknaden. Koden bygger på principen "följ eller förklara" vilket innebär att man kan avvika från koden om förklaring kan lämnas till varför avvikelsen skett. Clas Ohlson har under verksamhetsåret följt svensk kod för bolagsstyrning.

Bolagsstämma

Det högsta beslutande organet inom koncernen är årsstämman (den ordinarie bolagsstämman) som sedan börsintroduktionen 1999 alltid har hållits på en lördag i början av september i Insjön. Årsstämman utser varje år styrelse och styrelseordförande för Clas Ohlson AB. Med fyra års mellanrum utser den även revisorer för bolaget. Vidare beslutar årsstämman hur vinstmedlen ska disponeras. Andra frågor som förekommer är frågor som är obligatoriska punkter enligt aktiebolagslagen och Clas Ohlsons bolagsordning (finns i sin helhet på www.clasohlson.se under aktieägare/press). Årsstämman har alltid varit mycket välbesökt och den senaste lockade nästan 2 000 deltagare vilket gör den till en av Sveriges största.

Bolagets största aktieägare, representerande minst 10 procent av aktiekapitalet vardera, var den 30 april 2010 Mary Haid (33,4 procent), Helena Tidstrand (17,6 procent) och Johan Tidstrand (14,5 procent).

Nomineringsförfarande

Årsstämman beslutar om vilka som ska ingå i bolagets valberedning. Valberedningens uppgift är att till kommande bolagsstämma, där val av styrelse och revisorer ska ske, komma med förslag på styrelseledamöter och revisorer samt arvoden till dessa, samt styrelsens utskott. Valberedningen föreslår även ordförande på stämman.

Vid årsstämman den 12 september 2009 beslutades att en nomineringsprocess införs för tillsättning av valberedningen. Styrelsens ordförande ingår i valberedningen tillsammans med de fyra största aktieägarregistrerade eller på annat sätt kända aktieägarnas representanter (avstämningsdag den 30 september). Önskar aktieägare ej utse ledamot tillfrågas den därefter största aktieägaren. Valberedningen utser ordförande inom sig, vilket enligt svensk kod för bolagsstyrning inte skall vara styrelsens ordförande eller annan styrelseledamot. Inför årsstäm-

man 2010 har en valberedning utsetts bestående av Lars Öhrstedt ordförande (företrädare AFA Försäkring), Anders Moberg (styrelseordförande i Clas Ohlson AB), Peter Haid (företrädare ägarfamiljen Haid), Göran Sundström (företrädare ägarfamiljen Tidstrand) och Johan Ståhl (företrädare Lannebo Fonder AB).

Valberedningen uppfyller de riktlinjer beträffande oberoende som framgår av Svensk kod för bolagsstyrning. Valberedningen representerar en bred erfarenhet av arbete i styrelser och nomineringsförfaranden.

Gruppen har arbetat med nomineringsförfarandet till Clas Ohlsons årsstämma den 11 september 2010 och har haft 10 möten, där styrelsens sammansättning har övervägts och diskuterats. Fokus har lagts vid att kandidaterna ska tillföra Clas Ohlsons styrelse rätt kompetens. Den utvärdering av styrelsens arbete som gjorts av extern part har också legat till grund för bedömningarna. Valberedningen har också arbetat med att säkerställa att styrelse- och kommittéarvoden är på lämplig nivå.

Valberedningens förslag kommer att presenteras andra veckan i augusti i samband med att kallelsen till årsstämman offentliggörs.

Revisorer

Med fyra års mellanrum utser årsstämman revisorer för moderbolaget. Nuvarande revisorer är Öhrlings PricewaterhouseCoopers (ÖPwC) som företräds av Annika Wedin (huvudansvarig) och Lennart Danielsson. Båda är auktoriserade revisorer hos ÖPwC. ÖPwC valdes 2008 och är valda till och med årsstämman 2012. Ersättningen för revisionsuppdrag i koncernen har de senaste tre åren uppgått till 2,2 Mkr, 1,9 Mkr respektive 1,6 Mkr. Ersättningen för övriga konsultationer har de senaste tre åren uppgått till 0,9 Mkr, 0,6 Mkr respektive 0,4 Mkr. Arbetet utöver revision handlar i första hand om frågeställningar beträffande redovisningsreglerna IFRS samt konsultationer i skattefrågor. Revisorernas oberoende ställning säkerställs dels av revisionsbyråns interna policys, dels av styrelsens riktlinjer som anger vilka uppdrag revisionsbyrån får åta sig utöver revision.

Styrelse

Clas Ohlsons styrelse består av åtta ledamöter, inklusive VD, som är valda av bolagsstämma. Utöver dessa ingår också två ledamöter och två suppleanter för de fackliga organisationerna inom företaget. Dessa väljs av sin respektive organisation. Den nuvarande styrelsen finns beskriven på sidan 78 i årsredovisningen.

Styrelsens möten

Direkt efter årsstämman hålls ett konstituerande styrelsemöte där styrelsens arbetsordning fastställs. Vid detta möte utses även ledamöter till styrelsens revisions- och ersättningsutskott samt firmatecknare för bolaget. Utöver detta möte har styrelsen ytterligare minst sex möten under året. En gång per kvartal i samband med offentliggörandet av bolagets ekonomiska rapporter, en gång i juni inför

slutförandet av årsredovisningen och en gång under vinterhalvåret för strategiska diskussioner. Strategimötet brukar pågå i två dagar medan övriga möten normalt pågår i en dag. På strategimötet diskuteras i huvudsak frågor av strategisk karaktär såsom koncernens mål och strategier, sortiment, etableringsstrategi, större investeringar med mera. På övriga möten hanteras i huvudsak sedvanliga styrelsefrågor, bolagets rapporter samt avrapportering från styrelsens utskott. På två av styrelsemötena deltar bolagets revisorer och avrapporterar vad som framkommit under revisionen. Styrelsen har under verksamhetsåret haft tio styrelsemöten varav ett strategimöte.

Styrelsens arbetssätt

Styrelsens arbetsordning förelägger vilka punkter på dagordningen som ska vara fasta och vilka som kan variera. Normalt ska varje styrelsemöte innehålla ett speciellt tema för att kunna ge styrelsen en fördjupad kunskap och förståelse i de olika delarna av bolagets verksamhet. Vid behandlingen av dessa teman kan även tjänstemän från bolaget delta som föredragande. Frågor som hanterats i styrelsen under året har bland annat varit strategisk inriktning, uppföljning av affärsplan och utvecklingen på nya marknader.

Arbetet i styrelsens utskott utgör en viktig del i styrelsearbetet. Styrelsen har upprättat instruktioner för utskottens arbete. Ersättningsutskottet och revisionsutskottet bereder de frågor som inryms inom utskottens arbetsområden. De frågor som behandlats på utskottsmötena protokollförs och delges övriga styrelseledamöter på styrelsesammanträdena.

Arbetsordningen anger också att styrelsen minst två gånger per år ska sammanträffa med bolagets revisorer. Därutöver reglerar arbetsordningen vissa formella frågor såsom kallelseregler och sekretess.

Arbetsfördelning mellan styrelse och VD

Styrelsen utser verkställande direktör (VD) för bolaget. Arbetsfördelningen mellan styrelse och VD finns angiven i styrelsens arbetsordning och i instruktionen för VD. Bland annat framgår det att styrelsen är ansvarig för bolagets styrning, tillsyn, organisation, strategier, intern kontroll, budget och policys. Vidare beslutar styrelsen om större investeringar och principiella frågor rörande styrning av dotterföretag såsom val av styrelseledamöter och VD. Styrelsen ansvarar också för kvaliteten i den finansiella rapporteringen. VD ansvarar i sin tur för att bolagets förvaltning sker enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar. Vidare ansvarar VD för att budgetera och planera bolagets verksamhet så att uppställda mål uppnås. VD tillser att kontrollmiljön är god och att koncernens risktagande vid varje tidpunkt är förenlig med styrelsens riktlinjer. Eventuella avvikelser ska rapporteras till styrelsen. Varje månad får styrelsen även löpande information från VD via en månadsrapport.

Revisionsutskott

Styrelsen har vid det konstituerande styrelsemötet inrättat ett revisionsutskott bestående av Urban Jansson, ordförande, Cecilia Marlow och Lottie Svedenstedt. Styrelsen har utfärdat en instruktion för utskottets arbete. Revisionsutskottet uppfyller de riktlinjer beträffande oberoende som framgår av Svensk kod för bolagsstyrning. Revisionsutskottet ansvarar för att övervaka effektiviteten i riskhantering och intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen. Revisionsutskottets ledamöter har sammanträffat med revisorerna vid två tillfällen under räkenskapsåret för att informera sig om revisionens inriktning och diskutera synen på företagets risker. Revisorerna har dessutom medverkat på utskottets övriga möten. Viktiga uppgifter för revisionsutskottet är att fungera som kommunikations-

Styrelsens sammansättning och närvaro under verksamhetsåret⁷

Ledamot ^{9, 10}	Invald	Oberoende ¹	Oberoende ²	Styrelsemöten	Revisionsutskott	Ersättningsutskott
Anders Moberg	2003	Ja	Ja	10/10 ⁶		3/3 ⁶
Klas Balkow	2007	Nej ³	Ja	10/10		
Björn Haid	1990	Nej ⁴	Nej ⁵	10/10		3/3
Cecilia Marlow	2007	Ja	Ja	10/10	7/7	
Lottie Svedenstedt	2004	Ja	Ja	10/10	7/7	
Elisabet Salander Björklund	2000	Ja	Ja	9/10		3/3
Urban Jansson	2005	Ja	Ja	10/10	7/7 ⁶	
Edgar Rosenberger ⁸	2009	Ja	Ja	5/5		2/2

¹ Oberoende i förhållande till bolaget och bolagsledningen enligt Svensk kod för bolagsstyrning.

² Oberoende i förhållande till större aktieägare i bolaget enligt Svensk kod för bolagsstyrning.

³ VD och koncernchef.

⁴ Har varit anställd 1965–2006.

⁵ Son till den enskilt störste aktieägaren Mary Haid, se sidan 49.

⁶ Ordförande.

⁷ De fackliga organisationerna har haft två representanter i styrelsen.

För ytterligare information om styrelseledamöter, se sidan 78. Styrelsens och utskottens arbete beskrivs på sidan 52–54.

⁸ Tillträdde i samband med årsstämman 2009.

⁹ För uppgift om födelseår, arbetslivserfarenhet, uppdrag och aktieinnehav se sidan 78.

¹⁰ Ledamöternas ersättningar framgår av not 6, se sidan 68.

länk mellan styrelsen och bolagets revisorer och att fastställa vilka tjänster utöver revision som kan upphandlas av bolagets revisorer. Revisionsinsatsen utvärderas årligen varefter information lämnas till valberedningen om utfallet. Revisionsutskottet har haft sju möten under räkenskapsåret. Närvaron framgår av tabell på sidan 53. Mötena har protokollförts och avrapporterats på nästkommande styrelsemöte. Representanter för bolagets ledning och bolagets interncontroller har deltagit på utskottets möten som adjungerade ledamöter. Mötena har bland annat behandlat frågeställningar i syfte att säkerställa effektiviteten i riskhantering och intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen. Dessutom har frågor beträffande redovisning, likviditet med mera behandlats i utskottet.

Ersättningsutskott

Ett särskilt ersättningsutskott har utsetts av styrelsen bestående av styrelsens ordförande Anders Moberg och tre övriga ledamöter, Elisabet Salander Björklund, Björn Haid och Edgar Rosenberger. Styrelsen har utfärdat en instruktion för utskottets arbete. Ersättningsutskottet uppfyller de riktlinjer beträffande oberoende som framgår av Svensk kod för bolagsstyrning.

Ersättningsutskottet lägger fram förslag till riktlinjer när det gäller fast lön och rörlig ersättning för ledande befattningshavare. På motsvarande sätt fungerar processen när det gäller rörlig ersättning för samtliga medarbetare. Utskottet har under verksamhetsåret haft tre möten. Närvaron framgår av tabell på sid 53. Mötena har protokollförts och avrapporterats på nästkommande styrelsemöte. Under året har arbetet i första hand avsett frågor beträffande rörliga ersättningar och pensioner.

Styrning av dotterföretagen

De fyra helägda dotterbolagen Clas Ohlson AS i Norge, Clas Ohlson OY i Finland, Clas Ohlson Ltd i Storbritannien och Clas Ohlson Ltd (Shanghai) i Kina styrs via egna styrelser i respektive land bestående främst av representanter från Clas Ohlson AB i Sverige. Styrelsen i Sverige får genom VD:s månadsrapporter löpande information beträffande dotterbolagen. I denna ingår även resultat och den finansiella ställningen för respektive bolag.

Ersättningar

Styrelsens arvode uppgick under verksamhetsåret till 2,6 Mkr i enlighet med årsstämans beslut. Av arvodet avsåg 0,6 Mkr ersättning för arbete i styrelsens ersättnings- och revisionsutskott. Av styrelsens totala arvode tillföll 0,6 Mkr styrelsens ordförande. För styrelsemedlemmar som är anställda i bolaget utgår inte något arvode.

Ingen ersättning utgår till ledamöterna i valberedningen.

Bolagets VD erhöll under motsvarande period en ersättning på totalt 5,3 Mkr, varav 1,4 Mkr utgjorde rörlig ersättning. Där utöver har rörlig ersättning på 0,5 Mkr avseende kostnadsförd men ej definitiv del avseende långsiktiga

incitamentsprogram (LTI 2008 och LTI 2009) beräknats för VD. Ersättning till övriga sju ledande befattningshavare uppgick till 11,6 Mkr varav 2,5 Mkr utgjorde rörlig ersättning. För fem av dessa samt till VD tillkommer även förmånen av fri bil. Årsstämman 2009 beslutade om riktlinjer för ersättningar till ledande befattningshavare avseende räkenskapsåret 2009/10.

Avgångsvederlag

Enligt anställningsavtalet med VD är den ömsesidiga uppsägningstiden sex månader. Vid uppsägning från bolagets sida tillkommer tolv månaders lön. Under uppsägningstiden utgår gällande fast lön, rörlig ersättning och förmåner.

Pensioner

Styrelseledamöterna har inga pensionsförmåner för sina styrelseuppdrag.

Pensionsåldern för VD är 65 år och för övriga ledande befattningshavare varierar den mellan 65 och 67 år. VD har en avgiftsbaserad pension till vilken det under året har betalats 1,4 Mkr. Övriga ledande befattningshavare erhåller pensionsrätt med grund enligt den gällande ITP-planen som även omfattar övriga tjänstemän i Sverige. Utöver detta har kompletterande pensioner erlagts för fyra av de andra ledande befattningshavarna.

Ersättningsprinciper

De övergripande principerna för ersättning till ledande befattningshavare ska utgå från befattningen, den individuella prestationen, koncernens resultat och att ersättningen ska vara konkurrenskraftig i anställningslandet. Den sammanlagda ersättningen till ledande befattningshavare ska bestå av fast lön, rörlig lön i form av kortsiktigt incitament baserat på årliga prestationsmål, långsiktigt incitament baserat på fleråriga prestationer, pension och andra förmåner. Till detta kommer villkor vid uppsägning och avgångsvederlag.

Clas Ohlson ska sträva efter att erbjuda en konkurrenskraftig total ersättningsnivå med tyngdpunkt på betalning efter prestation. Detta innebär att den rörliga ersättningen kan utgöra en betydande andel av den totala ersättningen. Målet är att den fasta ersättningen skall befinna sig i den jämförbara marknadens median medan den totala ersättningen, när Clas Ohlson AB når eller överträffar sina mål, ska vara i marknadens övre kvartil. För ytterligare information om ersättningar se not 6 sidan 67-69.

Internkontroll avseende den finansiella rapporteringen

Styrelsen har det övergripande ansvaret för bolagets system avseende intern kontroll. Ansvaret regleras av aktiebolagslagen som också anger att revisionsutskottet har ett särskilt ansvar för att övervaka effektiviteten i riskhantering och internkontroll avseende finansiella rapporteringen.

Bolagets arbete med den interna kontrollen följer det

ramverk som framtagits av The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). Ramverket består av fem delområden: kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, information och kommunikation samt uppföljning.

Kontrollmiljö

Kontrollmiljön består av den organisationsstruktur och de värderingar, riktlinjer, policys, instruktioner med mera som organisationen arbetar efter. Ett effektivt styrelsearbete är grunden för god internkontroll och Clas Ohlsons styrelse har en etablerad arbetsordning och tydliga instruktioner för sitt arbete. Detta inkluderar även styrelsens ersättnings- och revisionsutskott.

En del i styrelsens arbete är att utarbeta och godkänna de policys som är styrande för koncernens arbete med den interna kontrollen. En annan del är att skapa förutsättningar för en organisationsstruktur med tydliga roller och ansvar som utmynnar i en effektiv hantering av verksamhetens risker.

Verkställande ledning är ansvarig för att implementera riktlinjer för upprätthållande av god intern kontroll. Fortlöpande pågår ett arbete med att utvärdera bolagets rutiner enligt COSO-modellen. Verkställande ledning och revisionsutskottet rapporterar kontinuerligt till styrelsen enligt fastställda rutiner.

All verksamhet bedrivs i enlighet med de etiska riktlinjer som framtagits i koncernens "Code of Conduct".

Riskbedömning och kontrollaktiviteter

Inom företaget har en modell utarbetats för bedömning av risken för fel i den finansiella rapporteringen. Modellen syftar till att identifiera poster i resultat- och balansräkningen samt processer för framtagande av finansiell information där risken för fel bedöms som förhöjd.

Koncernens intäkter består till 98 procent av försäljning i butik där betalningen i huvudsak erhålls kontant eller med kontokort. Intäkterna redovisas i sin helhet på bankkonton som stäms av dagligen. Risken för fel i intäktsredovisningen är begränsad. Koncernens kostnader består främst av varukostnader, frakter, löner och sociala avgifter, hyreskostnader och marknadsföring. Budget beträffande intäkter och kostnader har fördelats på varje butik och avdelning. Utfallet kontrolleras varje månad mot såväl budget som föregående år. Avvikelse dokumenteras skriftligen via avvikelse rapporter som går igenom av närmaste chef.

Clas Ohlsons tillgångar utgörs till 90 procent av anläggningstillgångar och varulager. Särskild vikt har därför lagts vid utformning av interna kontroller för att förebygga och upptäcka brister inom dessa områden.

Processerna och kontrollstrukturen finns dokumenterade i en särskild ekonomihandbok som uppdateras löpande. Fortlöpande pågår ett arbete med att utvärdera de mest väsentliga processerna inom koncernen. Inom varje process kartläggs de största riskerna. Därefter görs en bedömning om de kontroller som utförs är tillräckliga.

Om behov föreligger införs ytterligare kompenserande kontroller för att reducera risken till en acceptabel nivå.

Under räkenskapsåret har arbete bedrivits beträffande företagets övergripande riskhantering för att fortlöpande ha en aktuell bild av företagets risksituation, för att därigenom styra åtgärder mot prioriterade områden. Kartläggningen har gjorts på koncernnivå och utgör ett verktyg för styrelsens och bolagsledningens strategiska och operativa styrning. Genom kartläggningen kan fokus riktas mot att minska företagets riskexponering och att reducera konsekvensen av eventuella infriade risker.

Information och kommunikation

Väsentliga policys, riktlinjer, instruktioner och manualer som har betydelse för den interna kontrollen uppdateras och kommuniceras till berörda medarbetare löpande. Allmänna riktlinjer och instruktioner finns även utlagda på bolagets intranät som samtliga medarbetare i koncernen har tillgång till. Det finns såväl formella som informella informationskanaler till bolagsledningen och styrelsen för information från medarbetarna. Via revisionsutskottet får styrelsen regelbundet återkoppling från verksamheten avseende frågeställningar som berör den interna kontrollen. För extern kommunikation finns riktlinjer som stödjer kravet på att ge korrekt information till aktiemarknaden.

Uppföljning

Bolagsledningen och revisionsutskottet rapporterar regelbundet till styrelsen utifrån fastställda rutiner. Varje månad får styrelsen löpande information från VD via en månadsrapport för koncernen. I månadsrapporten lämnas även information beträffande dotterbolagens resultat och finansiella ställning.

Varje delårsrapport analyseras av revisionsutskottet avseende riktigheten i den finansiella informationen. Revisionsutskottet har även en central roll i att följa upp att det finns tillräckliga kontrollaktiviteter för de mest väsentliga riskområdena avseende den finansiella rapporteringen samt att kommunicera väsentliga frågor med bolagets ledning, styrelse och revisorer. En viktig del är att säkerställa att eventuella synpunkter från revisorerna åtgärdas.

Två gånger per år träffar hela styrelsen bolagets revisorer för att ta del av den externa revisionen och diskutera aktuella frågor. Utifrån revisorernas rapportering bildar sig styrelsen en uppfattning om den interna kontrollen och riktigheten i den finansiella informationen. VD deltar inte i eventuella frågeställningar som berör bolagsledningen.

Internrevision

Efter utvärdering under 2009/10 och tidigare år har styrelsen hittills inte funnit anledning att inrätta en internrevisionsfunktion. Istället har bolagets koncernövergripande controllerfunktion anpassats för att även hantera arbetet med bolagets interna kontroll. Frågan om att inrätta en särskild internrevisionsfunktion kommer att prövas på nytt årligen.

Clas Ohlson AB (publ.)
793 85 Insjön
Tel: 0247-444 00
Fax: 0247-444 25
www.clasohlson.se

Organisationsnummer: 556035-8672

clas ohlson